

Карпенко Роман Валерійович
викладач кафедри цивільно-правових
дисциплін юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СУБ'ЄКТНИЙ СКЛАД ОСІБ, ЩО МОЖУТЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО СУДУ ПРО ВИДАЧУ СУДОВОГО НАКАЗУ

Суб'єктами наказного провадження при поданні заяви про видачу судового наказу є заявник, який після відкриття наказного провадження змінює свій статус – стає стягувачем, та боржник. І заявник, і боржник у наказному провадженні мають бути наділені цивільною процесуальною дієздатністю. Відповідно до ст. 29 ЦПК України цивільну процесуальну дієздатність мають фізичні особи, які досягли вісімнадцятирічного віку, а також юридичні особи. Проте досягнення повноліття – це не єдина підстава, з якою пов'язується виникнення повної цивільної процесуальної дієздатності фізичної особи. Ця сама ст. 29 ЦПК передбачає, що в разі реєстрації шлюбу фізичної особи, яка не досягла повноліття, вона набуває цивільної процесуальної дієздатності з моменту реєстрації шлюбу.

Від імені заявника із заявою може звернутися його представник. Раніше це правило впливало лише із ст. 98 (де йдеться про те, що заява підписується заявником або його представником). Однак законодавець 7 липня 2010 р. [1] вніс відповідні зміни до ч. 2 ст. 95 ЦПК, включивши до неї правило, що із заявою про видачу судового наказу може звернутися особа, якій належить право вимоги, а також органи та особи, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб.

Йдеться про органи та осіб, які передбачені у ст. 45 ЦПК. До таких суб'єктів належать Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, прокурор, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи (наприклад, об'єднання громадян, професійні спілки, об'єднання споживачів) [2].

Так, серед прав Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини стаття 13 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» у п. 10 передбачає право звертатися до суду із заявою про захист прав і свобод людини й громадянина, які за станом здоров'я чи з інших поважних причин не можуть цього зробити особисто. Таку свою діяльність Уповноважений здійснює на підставі відомостей про порушення прав і свобод людини і громадянина, які отримує за зверненнями громадян України, іноземців, осіб без громадянства чи їх представників. «Де-юре» законодавство не заперечує участь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в наказному провадженні, проте «де-факто» вимоги, які є предметом

розгляду в спрощеному провадженні, навряд чи можуть бути підставою для вступу в цивільний процес даної посадової особи.

Найбільш характерними прикладами участі органів місцевого самоврядування у цивільному процесі є звернення до суду органів опіки та піклування на захист малолітньої, неповнолітньої особи. Серед органів державної влади, які можуть виступати представниками в цивільному судочинстві, можна відзначити Державне агентство з авторських та суміжних прав, Управління захисту прав споживачів та їх територіальні підрозділи тощо.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування можуть брати участь у наказному провадженні з метою допомогти заявникові забезпечити захист його охоронюваного законом інтересу. Наприклад, вважаємо, що органи захисту прав споживачів можуть представляти інтереси споживачів, коли йдеться про відшкодування вартості товару неналежної якості окремій особі, якщо раніше було ухвалено рішення за позовом про захист прав невизначеного кола осіб. Проте слід зазначити, що передувати вступу в процес зазначених органів має відповідна заява заінтересованої особи, звернена до цих органів і посадових осіб. Що стосується об'єднання громадян, то воно може звертатися до суду в інтересах своїх членів, якщо в його установчому документі зазначено, що метою діяльності об'єднання є захист законних прав та інтересів його членів, в тому числі в суді. В такому разі заявником вважатиметься член об'єднання громадян, а саме об'єднання – його представником. До заяви про видачу судового наказу, крім документів, які підтверджують вимоги заявника, мають додаватися документи, що підтверджують членство заявника в об'єднання громадян та нотаріально посвідчена копія установчих документів даного об'єднання.

На наш погляд, майбутнє вітчизняного цивільного процесу – за спрощеними процедурами, в яких насамперед повинні поєднуватися оперативність та скорочений розгляд справи з максимальним дотриманням принципів цивільного судочинства. Одним з прикладів такого симбіозу є наказне провадження, яке нині ефективно застосовується, завдяки чому законодавцю вдалося частково вирішити проблему завантаженості суддів у загальних судах загальної юрисдикції.

Література

1. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 7 липня 2010 р. № 2453-VI [Електр. ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.?=2453-17>.
2. Цивільне процесуальне право України : підручник / за заг. ред. С.С. Бичкової. – К. : Атіка, 2009. – 760 с.